

UVOD: LE Z DRUGIMI SMO: MIGRACIJE IN IZOBRAŽEVANJE

Marijanca Ajša VIŽINTIN¹

COBISS: 1.20

Tematski sklop »Le z drugimi smo: Migracije in izobraževanje« predstavlja enega od zaključkov petletnega nacionalnega projekta »Le z drugimi smo« (2016–2021). Strokovnjakinje in strokovnjaki ZRC SAZU in Pedagoškega inštituta so s številnimi zunanjimi sodelavkami in sodelavci izvajali predavanja, delavnice in diskusije za pedagoške delavke in delavce. Ti so v času univerzitetnega izobraževanja pridobili premalo znanja o slovenskem izseljevanju za poučevanje v jezikovno, versko in etnično raznolikih razredih in skupinah (Kalc et al., 2020; Trebše Štolfa & Klemenčič, 2001). Vzgojiteljice in vzgojitelji, učiteljice in učitelji se vseživljenjsko izobražujejo, si izmenjujejo znanje in izkušnje ter pridobivajo nova znanja, kompetence in spretnosti, saj se družba ves čas spreminja. Ljudje se priseljujejo, ker jih potrebujemo (Kajzer et al., 2019), in izseljujejo, ker vidijo svojo prihodnost drugje. Za delavkami in delavci, ki jim izdajamo delovna dovoljenja, prihajajo njihove družine, saj želijo živeti skupaj. Zaradi vojn in nasilja prihajajo begunke, begunci. Migracije so vedno bile, so in bodo.

Projekt »Le z drugimi smo«¹ je 10.208 pedagoškim delavkam v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter na ljudskih univerzah ponudil pet usposabljanj,² ki so poskušala zapolniti vrzeli v razvoju socialnih, medkulturnih in državljskih kompetenc. Seminarji so bili za pedagoške delavke in delavce brezplačni. Izvajali so se po vseh slovenskih regijah, v Ljubljani v prostorih ZRC SAZU, v skladu z individualnimi

---

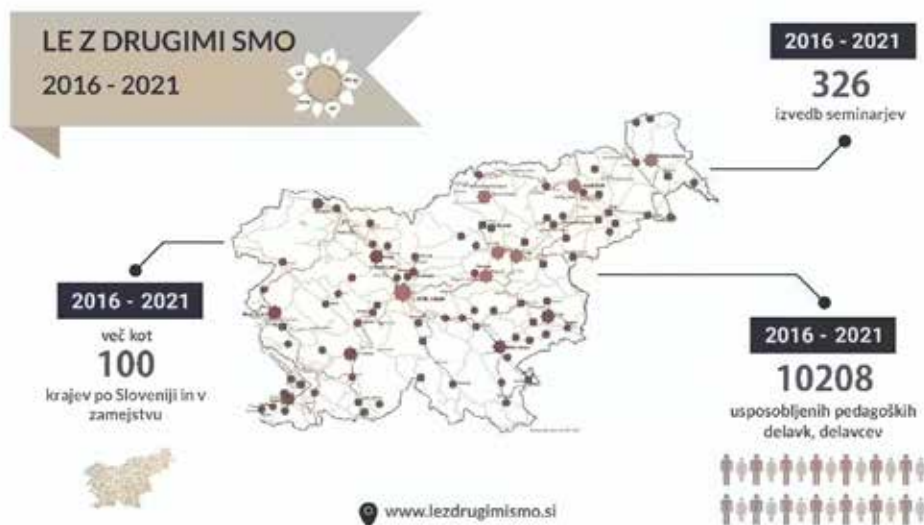
1 V okviru projekta »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev« (13. 5. 2016–30. 9. 2021) sta se izvajali dve vsebinski področji: »Izzivi medkulturnega sobivanja« in »Le z drugimi smo«. Projekta sta sofinancirala Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije ter Evropski socialni sklad.

2 Projekt »Le z drugimi smo« (<https://lezdrugimismo.si/sl>), ki ga je vodila Marina Lukšič Hacin in koordinirala Marijanca Ajša Vižintin, je ponujal pet 16-urnih seminarjev: 1) Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog (koordinatorka Marijanca Ajša Vižintin); 2) Ničelna toleranca do nasilja: izzivi in problemi, (koordinatorka Sabina Autor); Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktov (koordinatorki Alenka Gril, Petra Zgonec); 4) Izzivi sodobne družbe v šoli in vrtcu (koordinatorja Alenka Gril in Igor Bijuklič); 5) Medkulturni odnosi in integracija (koordinatorki Mirjam Milharčič Hladnik in Klara Kožar Rosulnik).

---

¹ dr. znanosti na področju poučevanja; ZRC SAZU, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije, Ljubljana; Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko, Nova Gorica; marijanca-ajsa.vizintin@zrc-sazu.si, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5463-8796>

naročili v vzgojno-izobraževalnih organizacijah in v pedagoških kolektivih, vključenih v vzporedni projekt »Izzivi medkulturnega sobivanja« (2016–2021).³ Izvedbe so bile prilagojene potrebam in željam posamezne šole ali vrtca. Predavateljice in predavatelji so predavali po vsej Sloveniji, o čemer priča tudi zemljevid projekta »Le z drugimi smo« (Slika 1).

Slika 1: Zemljevid z rezultati projekta »Le z drugimi smo« (2016–2021). Avtorici: Špela Kastelec in Deja Gliha, ZRC SAZU

Zaključek urejanja tematskega sklopa »Le z drugimi smo: Migracije in izobraževanje« sta zaznamovala dva dogodka: uradno opravičilo predsednika države Borisa Pahorja izbrisanim (26. 2. 2022) in vojaški napad Rusije na Ukrajino (24. 2. 2022). Prvi priznava birokratski zločin, ki je pred tridesetimi leti na poti v slovensko osamosvojitve uničil življenja 25.671 ljudem in njihovim družinam, in prinaša je simbolno opravičilo žrtvam, ki niso bili niti potrebne niti nujne. Drugi prinaša grožnjo nove svetovne vojne. Oboje se je zgodilo in se dogaja v Evropi.

Z vojno v Ukrajini prihajajo nove begunke, begunci in njihovi otroci, ki se bodo vključevali v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem. Z juga prihajajo begunke in begunci, ki naj ne bi bili pravi, ker prihajajo iz nekih drugih, bolj oddaljenih vojn. Umirajo v naših gozdovih, utaplajo se v naših vodah, omagajo na naših poteh, medtem ko poskušajo igrati svojo igro ponovnega življenja, t. i. *game* (Kovač, 2021; Autor, 2022). S severa prihajajo t. i. prave begunke in begunci (Center FemA, 2022) – Slovenija je obljubila, da jih lahko nastani 180.000–200.000. Če se bo to res zgodilo, bo ta številka daleč preseгла število vseh odobrenih mednarodnih zaščit v času

3 <http://www.medkulturnost.si>

samostojne Republike Slovenije: v obdobju 1995–2015 je v Sloveniji za mednarodno zaščito zaprosilo 19.889 ljudi, pridobilo pa jo je 393 ljudi, to je manj kot dva odstotka prosilk in prosilcev (Vižintin, 2017: 175). Leta 2016, ko so (tudi) čez Slovenijo bežali ljudje iz Sirije, Afganistana, Eritreje in drugih držav, je bilo v Sloveniji vloženih 1.308 prošenj za mednarodno zaščito, ta pa je bila priznana 170 osebam.

Ne glede na to, koliko časa bo trajala vojna v Ukrajini (in drugod), k nam prihajajo in bodo prihajali ljudje, ki so bili prisiljeni zapustiti dom in vse, kar so ustvarili, da bi rešili svoje življenje in življenje svojih otrok. Otroci bodo šli v šolo, in upam, da so pedagoške delavke in delavci tudi zaradi projekta »Le z drugimi smo« bolje pripravljene na njihovo vključevanje. Udeleženke, udeleženci (vsaj) enega od naših 326 seminarjev so med drugim zapisali:

Zelo kvaliteten seminar! Je idealna priložnost za seznanitev z inovativnimi pristopi poučevanja-učenja slovenskega jezika za otroke-učence priseljence, razumevanja njihovega položaja, čustvovanja. Je čudovita usmeritev za vzpodbujanje multikulturalnosti, razvijanje sprejemanja otrok in njihovih staršev, s katerimi delamo, predstavljene možnosti delovanja bodo gotovo obogatile naše delo, nam omogočile, da vzpostavimo razumevajoč, empatičen, spoštljiv odnos do priseljencev, da jim omogočimo lažje vključevanje v družbo, jih podpiramo pri uveljavljanju, napredku, ohranjanju lastne kulture ter spoznavanju jezika in kulture okolja, v katerem živijo. Izjemno sta se me dotaknila entuziazem in empatija predavateljev, njihova energija, ustvarjalnost na področjih, na katerih delujejo, multikulturalnost. Hvala za razširitev mojih obzorij. Seminar bi priporočala vsem učiteljem, vzgojiteljem, ljudem, ki živijo ali delajo s priseljenci. (udeleženka seminarja »Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog«, 18. in 19. 5. 2017 v Krškem)

Seminar se dotika aktualnih tem, pridobljena/osvežena znanja, predvsem s področja nasilja z vidika medijev ter prava bom lahko prenesla tudi v svoje delo. Predavatelj so bili odlično pripravljene. Po dolgem času zanimiv in koristen seminar! (udeleženka seminarja »Ničelna toleranca do nasilja: izzivi in problemi«, 13. in 14. 4. 2017 v Žalcu)

V Vrtcu Velenje smo v zadnjih dveh letih gostili dva seminarja v sklopu projekta »Le z drugimi smo« – »Medkulturni odnosi in integracija« ter »Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktov«. Vsebinski obeh seminarjev dobro nagovarjata izzive sodobne družbe. Predavateljice so teme prikazale iz različnih zornih kotov ter sproti odgovarjale na vprašanja udeležencev. Izvedbo seminarja so popestrile s praktičnimi vsebinami (delavnice). Strokovni delavci so pohvalili uporabnost vsebin ter izmenjavo izkušenj s predavateljicami iz različnih strok. Seminarja priporočamo vsem, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem. (vodstvo Vrtca Velenje o seminarju »Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktov«, 2., 4., 11. in 16. februar ter 9. marec 2019)

Zaključna konferenca projekta je bila organizirana 17. 9. 2021 v Atriju ZRC SAZU (Banjanac Lubej, 2021). Predavanja, delavnice, povezave na sorodne projekte in drugo gradivo iz projekta »Le z drugimi smo« ostaja tudi po zaključku projekta brezplačno in prosto dostopno v e-učilnici projekta na spletni strani <https://lezdrugimismo.si/sl/e-ucilnica>. Vabljeni, da gradivo uporabljate, širite in nadgrajujete ter s svojimi dejavnostmi, znanjem in delovanjem prispevate k bolj vključujoči in medkulturni družbi, katere del sta tudi vzgoja in izobraževanje.

VIRI IN LITERATURA

- Autor, Nika (2022). Če bi gozdovi govorili, bi se od žalosti posušili: Obzorniška fronta: obzorniški okruški (razstava). Ljubljana: Slovenska kinoteka, Moderna galerija.
- Banjanac Lubej, Aleksandra (2021). V učilnicah ni prostora za rasizem. *NaGlas!*, MMC RTV Slovenija, 25. 9. 2021, <https://www.rtv slo.si/slovenija/v-ucilnicah-ni-prostora-za-rasizem/595192>.
- Center FemA (2022). »Pravi« begunci: Razmislek o politiki izza vladne opredelitev »pravih beguncev«. *Mladina*, 2. 3. 2022, <https://www.mladina.si/214512/pravi-begunci>.
- Kajzer, Alenka, Perko, Mitja, Sodja, Urška, Čelebič, Tanja, Petan, Petra, Kuštrin, Andrej, Rogan, Denis (2019). Migracije kot potencialna ponudba delovne sile. *Ekonomski izzivi 2019* (ur. Alenka Kajzer, Lejla Fajić). Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 21–29.
- Kalc, Aleksej, Milharčič Hladnik, Mirjam, Žitnik Serafin, Janja (2020). *Doba velikih migracij na Slovenskem*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Kovač, Vanja (2021). Igra – pred obzidjem Evrope. *Dosje*, RTV Slovenija, 26. 10. 2021, <https://365.rtv slo.si/arhiv/dosje/174776244>.
- Trebše Štolfa, Milica, Klemenčič, Matjaž, ur. (2001). *Slovensko izseljenstvo: zbornik ob 50-letnici Slovenske izseljenske matice*. Ljubljana: Združenje Slovenska izseljenska matica.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2017). *Medkulturna vzgoja in izobraževanje: vključevanje otrok priseljencev*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.